№ 89 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 30 | 1909 | ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԱՊՐԻԼԻ 30 № 89

ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

Մարիամ Ալէքսանդրեան Կարախանեանցը և իր դուստրը սրտի խորին վշտով յայտնում են իրանց բարեկամներին և ծանօթներին՝ առաջինը իր անմոռանալի ամուսնու, իսկ երկրորդը իր սիրելի հօր՝

ԱՒԱՂ ԳՐԱՔՆՆԻՉ

ԳՐԻԳՈՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ԿԱՐԱԽԱՆԵԱՆՑԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ ապրիլի 29-ին, երեկոյեան 5 ժամին: Թաղման մասին կը լինի առանձին ծանուցում:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ
ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ ԱՆՈՒԱՆ
Ժողովրդական ներկայացումների կազմակերպ.
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵԿՑԻԱ
Հինգշաբթի, ապրիլի 30-ին
կը ներկայացվի
ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ՇԷՖՈՐ
Կոմ. 4 գործ., հեղ. Բէյերլէյնի
Սկիզբն է երեկոյեան ժամը 8-ին:
Տեղերի գները 5 կոպէկից մինչև 50 կ.
Տոմսակները վաճառվում են Թատրօնի կասսայում:

Չորեքշաբթի, մայիսի 6-ին
Նորին Կայսերական Մեծութեան Կովկասեան Փոխարքայի պալատում
ՍՏԱՏՍ-ԴԱՄԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Ե. Ա. ՎՕՐՕՆՑՕՎԱ-ԴԱՇԿՕՎԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ
ԿԸ ԿԱՅԱՆԱՅ
ՊԱՐԵՐԵԿՈՅԹ ԵՒ ԶԲՕՍԱՆՔ
ՊԱԼԱՏԻ ԱՅԳՈՒՄ
Թիֆլիսում դժբաղդ դէպքերի ժամանակ շուտափոյթ օգնութիւն հասցնելու համար ֆօնդ կազմելու օգտին:
Մուտքի սահմանափակ թւով կազմված տոմսակների արժէքն է 3 ր.:
Այն անձերը, որոնք սկզբից ձեռք են բերել տոմսակներ և վճարել արժէքը, կարող են ձրիաբար ստանալ նշերը: Նրանք, որոնք կամենում են այժմ ձեռք բերել, թող բարեհաճեն դիմել պալատ՝ ցերեկվայ ժամը 2-ից մինչև 5 ը, կամ՝ կօմենդանտի վարչութիւնը և կամ թէ Փոխարքայի դիւանատան էկզեկուտօր Շօտնիեվին (Պետրոս Մեծի փող., № 8), առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև երեկոյեան ժամը 8-ը:
Այն անձերը, որոնց ուղարկված են տոմսակներ, թէ յարմարութեան և թէ մուտքի ժամանակ կանգ չառնելու տեսակէտից՝ թող շտապեն վաղօրօք ուղարկել փողը պալատ՝ Վ. Մ. Պուշչինին:
(ա. օ.) (աո) 365. 6—1

ԽԱՆՈՒԹԸ ՓԱԿՎՈՒՄ Է ՄԱՅԻՍԻ 1-ԻՆ
ՕԳՏՎԵՑԷՔ ԴԷՊՔԻՑ
Միանգամայն էժան գներով
ՄԻԱՅՆ 1 ՕՐ
Ապրիլ 30-ին
ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ ԴԱԴԱՐԵՑՆԵԼՈՒ ՊԱՏՃԱՌՈՎ
ԵՂԲ. Ա. եւ Եա. ԱՂՃԻԿԵԱՆՆԵՐԻ ԱՂՃԿԱՆԴԻ
խանութում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա
ՄԵՏԱՔՍԵԱՅ ԵՒ ԲԱՏԻՍՏԻ ԲԼՈՒԶԿԱՆԵՐԻ, ՊԵՆՈՒԱՐՆԵՐԻ, ՄԱՏԻՆԷԻ, ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ, ՍԱԼՕՊՆԵՐԻ, ԿԱՊՕՐՆԵՐԻ, ԳՕՏԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
Զեղչված գներից դուրս՝ նորից զեղչ
25%
Բոլոր մնացորդ ապրանքների համար, այն է՝ տղամարդկանց, կանանց և երեխաների սպիտակեղէն, քաթանեղէն, սեղանատան սպիտակեղէն, գուլպաներ և այլն
Զեղչված գներից դուրս՝ նորից զեղչ
15%
128. 0—14

Արտիստական Ընկերութեան թատրօն
Հինգշաբթի, ապրիլի 30-ին կը լինի միայն մի
ՀԱՄԵՐԳ
Հռչակաւոր երգչուհի
ԱՆԱՍՏԱՍԻԱ ԴԻՄԻՏՐԻԵՎՆԱ
ՎԵԱԼՑԵՎԻ
Մասնակցութեամբ Արմանդօ Ցանիբօնի (ջութակահար), Ա. Ի. Կրեշկեվիչի (տէնօր) և Ա. Ե. Բօբրօվի (բարիտօն), դաշնակահար Ա. Վ. Տասկինի ակօմպանիմենտով:
Սկիզբը երեկոյեան ուղիղ $8^1/_2$ ժամին:
Տոմսակները կարելի է ստանալ Միրիմանեանի երաժշտական դէպօյում, իսկ համերգի օրը, երեկոյեան 8-ը ժամից՝ Թատրօնի կասսայում:
(19, 26, 30) 327. 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
եկող հիւանդների համար ամեն օր, Վօկզալնայա 8, տ. Էնֆիաճեանցի:
Տէլէֆօն 695
Ե. Գ. ՖԷԴՕՐՕՎ ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի օրերից, $8^1/_2$-ից մինչև $9^1/_2$, ներքին հիւանդ.:
Վ. Դ. ԳԱՄԲԱՇԻՁԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 11—12 ժամը, ներքին և ստամոքսի, աղիների:
Բ. Ա. ՊՕՊՕՎԵԱՆ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ 12—1 ժամը, կոկորդի քթի և ականջի:
Գ. Մ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ երեքշ. և ուրբաթ օրերը 12—1 ժ., ներքին:
Ա. Ն. ԴԻԱՍԱՄԻՁԷ ամեն օր, $11^1/_2$-ից մինչև $12^1/_2$ ժ., սիֆիլիս և կաշուէ հիւանդութիւններ:
Ն. Մ. ՄԵԼԻՔՕՎ ամեն օր, խիրուրգիական և կանանց հ. 1—2 ժամը:
Ի. Դ. ԳՕՄԱՐԹԷԼԻ ամեն օր, ներքին և երեխաների, 2—3 ժամը:
Բ. Ս. ՄՈՒՍԽԷԼՕՎ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 2—$2^1/_2$ ժ., աչքի հիւանդ.:
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ
Ա. Գ. ՄԻՐԶՕՅԵԱՆ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների:
Ն. Գ. ՉԻՉԻՆԱՁԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների:
Հիւանդանոցում կատարվում են միկրօսկօպիական, բակտէրիօլօգիական և քիմիական հետազօտութիւններ, նոյնպէս ծաղիկի պատուաստում և ծծմայրերի քննութիւն: Վճար խորհրդի համար 50 կոպէկ:
(օ. մ.) ա. 38. 100—33

ՏԱՐՎԱՅ ԲԵՐՔԻ ԱՌԻԹՈՎ

Գաւառից ստացված տեղեկութիւնները դեռ որոշ գաղափար չեն տալիս, թէ ինչ վիճակի մէջ են գիւղական դաշտերը:

Առայժմ մեծ գանգատներ չը կան աննպաստ հանգամանքների մասին: Ամեն տեղ առատ յոյսերով են հանդիպում գարունը:

Եւ բնական էլ է. դեռ նոր է սկսվել բուսականութեան աճումը: Ձմեռվայ խոնաւութիւնը և գարնանային առաջին անձրևները տուել են բաւականաչափ ջուր բուսականութեան զարգացման համար:

Սակայն այսուհետև՝ մի կողմից արեգակի տաքութեան և սկսվող շոգերի, իսկ միւս կողմից կարկուտի և ուրիշ պատահարների շնորհիւ կարող են հանդէս գալ անակնկալներ և բուսականութիւնը կը փչավի մի տեղ երաշտից, միւս տեղ կարկուտից և հեղեղից, մի երրորդ տեղ փչացնող բակտերիաներից և միջատներից:

Ժողովուրդը այժմ չափազանց դիւրազգաց է դարձել դէպի իր տնտեսական ապահովութեան դրութիւնը: Եթէ առաջ նա ունէր այնքան պաշարներ, որ կարող էր դիմանալ անբերրի տարիների հարուածներին, նա այժմ անկարող է այդ անել: Նա ապրում է ծայրայեղ լարված պայմանների մէջ, և ամեն մի աննպաստ հանգամանք, ամեն մի ծանր պատահար անբուժելի վէրքեր է հասցնում նրա տնտեսութեանը:

Քայքայված և սնանկացած մեր ժողովրդին հարկաւոր են մի քանի բարեյաջող տարիներ միմեանց վրա, որպէսզի նա հնարաւորութիւն ունենայ գոնէ մասամբ կազդուրելու իրան և կարող լինի իր տան պակասորդները լրացնելու: Այժմ գիւղացիների երկար շարքեր զրկված են լծկան եզներից, գութաններից, սերմացուից և ուրիշ տնտեսական պարագաներից և իրանց հողը մշակում են ուրիշների ձեռքով կամ պարաքի հաշւով, յոյսները դրած ապագայ բարեբաղդ փոփոխութիւնների վրա:

Եթէ այդ զրկված գիւղացիներին աջողվի ոտքի կանգնել, նրանք այնուհետև կարող կը լինեն բարւոքումներ մտցնել իրանց տնտեսութեան մէջ և նոր միջոցներով մաքառել տնտեսական այն ճգնաժամի դէմ, որ ներկայումս ջլատում է ժողովրդի բոլոր ույժերը:

Այդ պատճառով շատ կարևոր է, որ ամեն մի տնտեսական դժբաղդ պատահարի դէմ անյապաղ ձեռք առնվեն օգնութեան միջոցներ և՝ եթէ կարելի է օժանդակել ժողովրդին որևէ ձևով՝ խսկոյն իրագործել, որպէսզի տնտեսութեան քայքայումը աւելի ևս չը խորանայ և իսպառ չը կազմալուծի գիւղական աշխատաւորի արդիւնաբերական կեանքը:

Տարվայ բերքի դրութիւնը և բնաւորութիւնը էական դեր են կատարում ներկայ խնդրում, և ցանկալի է, որ մեր գաւառական թղթակիցները արձանագրէին այդ բերքի վիճակին վերաբերեալ խոշոր երևոյթները և փոփոխութիւնները:

Ա. Քալանթար

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պոլիս, 28 ապրիլի

Պաշտօնապէս հրատարակվեց սուլթանի շնորհակալութիւնը իշխանութիւններին երէկվայ հանդիսի ժամանակ կարգ ու կանօնը օրինակելի կերպով պահպանելու համար և ազգաբնակութեանը՝ ցնծագին ցոյցերի համար: Բոլոր լրագիրները լի են երէկվայ օրի նկարագրութիւններով, որով ընդգծում են նախկին շքեղութեան բացակայութիւնը, ազգաբնակութեան սուլթանին սրտագին ընդունելութիւնը, սուլթանի վերաբերմունքի և ողջոյնների պարզութիւնը:

Պատգամաւորների պալատում ղեկուցվեց մինիստրի հաղորդագրութիւնը Ադանայի վալիի գրութեան մասին, որը հաղորդում է, որ կոտորածների ժամանակ սպանվեցին մահմեդականներ՝ 1300, քրիստոնեաներ՝ 1400, երկու կողմից վիրաւորվեցին 800 մարդ:

Պալատը դիմեց քննելու մամուլի ազատութեան օրինագիծը և ընդունեց այն յօդուածը, որ իրաւունք է տալիս ամեն մի չը դատապարտված մարդու թոյլտուութիւն ստանալ պարբերական հրատարակութեան համար առանց գրաւականի: (Հ. Գ.)

Կ. Պոլիս, 28 ապրիլի

Տրապիզօնից և Բրուսսայից ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, տեղական վալիները և բէգիֆների հրամանատարները նախկին բէժիմի վերջին օրերում Ելդըզից հրամաններ են ստացել քրիստոնեաների կոտորածների [illegible] կան զօրքի առաջխաղացութիւնը արգելք եղաւ իշխանութիւններին այդ հրամանը կատարելու:

Բէյրութից ստացված հաղորդագրութիւններից երևում է, որ Ադանայի ջարդը հետևանք էր ճիշդ այդպիսի հրամանի: Ադանայում սկզբում պաշտպանվում էին և կռիւը տեղի էր ունենում մահմեդականների հետ, սակայն եկան զօրքերը և պաշտպան կանգնեցին մահմեդականներին, այնպէս որ դիմադրել այլ ևս անհնարին էր:

Տեղական հիւպատոսարաններն առայժմ ոչ մի յայտարարութիւն չեն ստացել կառավարութեան այն վտանգների մասին, որ սպառնում են քրիստոնեաներին Անատոլիայում: (Հ. Գ.)

Սալօնիկ, 28 ապրիլի

Տեղեկութիւններ ստացվեցին, որ հին բէժիմի կողմնակիցները ապրիլի 24-ին պատրաստութիւններ են տեսել զինուորական փոխ-յեղաշրջում սարքել Ուսկիւբում: Միևնոյն ժամանակ առաջներում Տօտօվի գաւառի հին թիւրքերը գաղտնի խորհրդակցութիւններ են կազմել: Մի քանի օր առաջ Դիբրիի 450 ալբանացիներ, որոնք համարվում են Աբդիւլ-Համիդի կողմնակիցներ, անցել են լեռները, ուր զինված ընդդիմադրութիւն են կազմակերպում նոր բէժիմի դէմ: Սալօնիկ եկան Ելդըզի ծառայողներից մի քանիսը: (Հ. Գ.)

Սալօնիկ, 28 ապրիլի

Ուսկիւբում պատրաստվող հակա-յեղաշրջման լուրերը հաստատվեցին ապրիլի 24-ին երեք արտիլլերիստների և ունտէր-օֆիցերների ձերբակալութեամբ: Տեղս եկած դաւադիրները մտադրվեցին կործանել երիտա-[illegible], ձերբակալել օֆիցերներին և կօմիտէի կողմնակիցներին և անգամ թնդանօթներ գործածել անհրաժեշտութեան դէպքում:

Դաւադրութիւնը պաշտօնապէս հերքում են, սակայն չեն ժխտում, որ զօրքերի մէջ գոյութիւն ունի մի շարժում, որի նպատակն է շարիաթի պաշտպանութիւնը: Նոյն օրը Ուսկիւբում ձերբակալել են չորս խօջաների,

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԲՕՍՖՕՐԻ ԱՓԵՐԻՑ

Մի-երկու օրվայ բռնակալութիւնը

Կ. Պոլիս, 4 ապրիլի

Ապստամբութեան յաջորդ օրը գնում եմ պարլամենտ: Քաղաքը շարունակում է ապրել նախորդ օրվայ անհարեկման կեանքը: Զօրքերը, խումբ-խումբ, միշտ առանց օֆիցէրի, ման են գալիս փողոցներով և զբօսնում... Նրանց սովորական զբօսանքը... գնդակաձգութիւնն է: Արձակում են օդի մէջ, քաղաքի բոլոր մասերում. Պերայում, Ստամբուլում, Ղալաթիայում... Քամինելի զբօսանք... Գնդակները երբեմն շեղվում են, կպչում են այս ու այն դժբաղդին: Բայց ինչ արած... Ո՞վ կարող է զսպել կամ նոյնիսկ որևէ նկատողութիւն անել նրանց, երբ զինված են Աբդիւլ-Համիդի ներումով... Այո, սուլթանը ներել է նրանց և զինուորական նոր մինիստր Էթհէմ փաշայի միջոցով հրամայել, որ զբօսնեն... Այդ զբօսանքը աւելի շուտ նրա համար է, որ ահաբեկեն ժողովրդին, coup d'etat-ի դէմ որևէ ըմբոստացում դարձնեն անհնար: Աբդիւլ-Համիդը ներել է այն զինուորներին, որոնք կատարել են մի զինուորի համար ամենածանր յանցանքը. ըմբոստանալ իրանց պետերի դէմ, կապկպել նրանց և գետին փռել, ճագարների նման, գնդակի մի հարուածով...

Շրջում են փողոցներում ոչ միայն զօրքերը, այլ և... խաֆիէները, լրտեսները, որոնք երևան են եկել իրանց թաքստոցներից, ինչպէս բուերը աղջամուղջում:

Գնում եմ Այա-Սօֆիայի հրապարակը, պարլամենտ: Հրապարակը գտել է իր սովորական խաղաղ երևոյթը: Բայց պարլամենտի նիստ չը կայ: Գոնէ այդպէս է պատասխանում պահակ ոստիկանը: Վերադառնում եմ, սակայն յետոյ իմանում, որ պարլամենտի շէնքի մէջ հաւաքված են մօտ 80 պատգամաւորներ և, գոնփակ, գաղտնի խորհրդակցութիւններ են կատարում: Պատգամաւորների ճնշող մեծամասնութիւնը խուսափում է իր պարտականութիւնից: Վախենում են նիստի գնալ ոչ միայն իթթիհադականները, այլ և ահրարականները, ոչ-իթթիհադականները, հայ, յոյն, և այլն... Էլ ինչ սպասել ժողովրդից, երբ ծակէ-ծակ են մտել նրա ներկայացուցիչները:

Պարլամենտի անդամների շարքում առանձնապէս մէկը ապացուցեց, որ ինքն արժանի է ժողովրդական ներկայացուցչի անուան ու կոչումին. դա Կ. Պոլսի պատգամաւոր Պետրոս Հալաճեանն է: Երէկ, պատասխանելով Իսկիւբի պատգամաւոր Սայիդի կոչին, պարլամենտի անդամներից ոմանք շտապում են խորհրդարան: Մօտ 100-ի չափ պատգամաւորների ներկայու-

քաղաքի ոստիկանապետ Տէպօվին, եֆրէյտոր Կօչանին: Երէկ և անցեալ օրը Ուսկիւբում բազմաթիւ խուզարկութիւններ են կատարվել զօրքի մէջ: Մակեդօնիայում թիւրքական մասսաները թշնամաբար են տրամադրված երիտասարդ-թիւրքերի վերաբերութեամբ, նրանց գործելակերպը համարելով վիրաւորական մահմեդական զգացմունքի համար և շարիաթին հակառակ: Այդ տրամադրութիւնը ուժեղանում է Կ. Պօլսից այստեղ բերված և բանտարկված զինուորների ողբալի դրութեան պատճառով: (Հ. Գ.)

—

(Պետ. եւ Մօսկվ. լրագիրներից)

Սալօնիկ.—Այստեղ ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, նոր սուլթան Մուհամմէդ V-ը պատրաստվում է ճանապարհորդել Թիւրքիայում: Նախ և առաջ նա այցելելու է ազատութեան քաղաք Սալօնիկը: «Միութիւն և Առաջադիմութիւն» կօմիտէտում հարց է յարուցված՝ թէ ինչպէս վարվել այն դէպքում, եթէ սուլթանը ուզենայ տեսնել իր եղբօրը: Կարելի է, արդեօք, արգելք լինել նրանց տեսակցութեանը և բռնութիւն չի՞ լինի այդ քայլը փադիշահի արքայական կամքի նկատմամբ: Այդ առիթով տարաձայնութիւններ են նկատվում: Աբդիւլ-Համիդի և իր եղբօր՝ նոր սուլթանի տեսակցութիւնը խանգարելու նպատակով ծրագրվում է տեղափոխել նախկին սուլթանին մի ուրիշ քաղաք:

Այստեղ երրորդ օրն է, որ ոչ մի խօսք չեն գրում Աբդիւլ-Համիդի մասին: Այդ լռութիւնը, ի հարկէ, թելադրված է երիտասարդ-թիւրքերի կողմից:

Կ. Պօլիս.—Նոր տեղեկութիւն է ստացվել, որ Անատօլուի ծովափին, լեռներում, կենտրոնացել են Կ. Պօլսից փախած մօտ 3000 զինուորներ: Փախստականներին միացել են նաև պօլսական բէակցիօներները:

Փախստականներին հետամուտ լինելու համար երիտասարդ-թիւրքերը ուղարկում են երկու բատալիօն:

Ներկայումս դժուար է ասել՝ թէ ինչ ուղղութիւն կը ստանայ Հիլմի փաշայի կաբինէտի գործունէութիւնը, որի վրա գերակշռում է զինուորական շրջանների ազդեցութիւնը: Միաժամանակ պատգամաւորների առանձին խմբակներն էլ փորձում են առաջ տանել իրանց ազդեցութիւնը, որովհետև երկիւղ են կրում, որ մի գուցէ պարլամենտը վերջնականապէս կորցնէ իր նշանակութիւնը:

Նշանակալից պէտք է համարել քաղաքական ազդեցիկ շրջաններում տիրող այն տրամադրութիւնը՝ թէ սուլթան Մուհամմէդ V-ը մօտիկ ժամանակներում ստիպված պէտք է լինի զիջել իր գահը նոր խալիֆին:

«Թիւրքի» լրագիրը հրատարակել է պաշտօնական տեղեկութիւններ Կ. Պօլսի ապստամբութիւնը ճնշելու ժամանակ երկու կողմերի կրած կորուստների մասին: Մակեդօնական զօրքերը կորցրել են 97 սպանվածներ և 160 վիրաւորներ, իսկ ապստամբները՝ 297 սպանվածներ և 585 վիրաւորներ:

Պարիզ.—Այստեղ լուրեր են պտտում, որ Շէֆքէթ փաշան անբաւական է Հիլմի փաշայի կաբինէտից: Նա յոյս ունի մեծ վէզիր նշանակել տալ Ֆերիդ փաշային, արձակել պալատը, սահմանել դիկտատօրութիւն մինչև նոր ընտրութիւնների վերջանալը՝ անցանկալի պատգամաւորներին հեռացնելու նպատակով: Այժմից արդէն պարլամենտի և գեներալիտետների յարաբերութիւնները իրար հետ լարված են:

—

Կ. Պօլսից «Г. М.» լրագրի ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, Արաբիան բոցերի մէջ է:

«Դրութիւնը կրիտիքական է Արաբիայում, —ասում է յիշեալ թերթի թղթակիցը:—

Սովը, որ այսօր բռնկել է երկրի մեծ մասը, սաստիկ խլրտումներ է առաջ բերել տեղական ազգաբնակութեան շրջանում, որին տեղական ադմինիստրացիան անկարող եղաւ ժամանակին օգնութիւն հասնել: Միևնոյն ժամանակ սնունդի պակասութիւնը հարկադրեց Թափառական բէդուին ցեղերին գլուխ բարձրացնել, և նրանք այժմ ահագին բանակներ կազմած շարժվում են գլխաւոր կենտրոնի՝ Եմէնի և Մեսօպոտամի վրա: Վտանգը սպառնում է Բաղդադին, Մօսուլին, Խօդէյդին և Սակէին: Բասրան արդէն ամբողջովին գտնվում է օպականման իրան պաշարող ապստամբների ձեռքում: Բաղաքապահ զօրքը անզօր է երկար ժամանակ դիմադրութիւն ցոյց տալու բէդուինների 40-հազարանոց բանակին, որոնք սպառնում են վերցնել քաղաքը յարձակումով:

Եմէնի վալին Թախսնձադէն խնդրում է օգնական ոյժեր ուղարկել, որովհետև իր տրամադրութեան տակ եղած ոյժերով նա անկարող է բէդուինների յարձակումը յետ մղել: Այդ հիման վրա կառավարութիւնը Եմէն է ուղարկել արտիլլերիա և ռազմամթերքներ, նոյնպէս և մի քանի գումարտակ հետևակ զինուորներ:

Նէջէթում զինուորական դրութիւն յայտարարելը չի օգնի գործին, որովհետև տեղական սակաւաթիւ զօրքերով ոչ մի հնար չը կայ զէնքի ոյժով կարգը պահպանել:

Կասկած չը կայ, որ Կ. Պօլսի վերջին անցքերի լուրերը հասնելով Փոքր-Ասիա յեւրիւրված ձևով, այնտեղ մեծ խռովութիւն է առաջ բերել: Ամբողջ Արաբիան բոցերի մէջ է և ոչ ոք չէ կարող գուշակել՝ թէ ինչով կը վերջանայ այդ արիւնահեղ դրաման:

—

«Г. М.» լրագրին հեռագրում են.

Պարիզ.—Սուլթանը արգելեց ժամվան պատիժների իրագործումը առանց իր սանկցիան ստանալու և պահանջում է յարգել թագի իրաւունքը ներումն շնորհելու մասին: Արքայազն Սաբահ-Էդդինը նոր սուլթանի խորհրդատուն է:

Վիէննա.—Կ. Պօլսից հաղորդում են, որ անցեալ երկուշաբթի սուլթանը կշտամբանք ուղղեց Շէֆքէթ փաշային և մեծ վէզիրին ամիրատեան չը յայտարարելու և մահապատիժները առանց վաւերացման իրագործելու համար:

Սալօնիկ.—Երիտասարդ-թիւրքերի կօմիտէտը անհանգստութեան մէջ է նոր սուլթանի անձնական միջամտութեան համար, որով նա ուզում է դադրեցնել տալ «Իկդամ» լրագրի խմբագրապետ Ալի-Քէմալի դէմ սկսված գործը, որը որպէս թէ Աբդիւլ-Համիդի մօտ լրտեսի դեր էր կատարում և յայտնում էր նրան երիտասարդ-թիւրքերի գործողութիւնների մասին:

—

Իգդիր, 25 ապրիլի

Այսօր Իգդիր եկած բաշալիցիները պատմում են, որ ամսիս 23-ին այնտեղ տեղի է ունեցել իրարանցում, և այդ պատճառով ազգաբնակութիւնը երկիւղի մէջ է:

Զօրքը, առաւօտեան դուրս գալով բերդից, դիմում է դէպի «Կլուբ», յարձակվելու այնտեղ հաւաքված յեղափոխականների վրա: Այս լուրն ստացվելուն պէս փակվում է «Կլուբը», փակվում են խանութները և բոլորը շտապում են իրանց բնակարաններում փակվելու: Շուտով փաշան իմանում է կատարվածի մասին և շտապում է արիւնհեղութեան առաջն առնելու. բարեբաղդաբար զօրքը դեռ «Կլուբ» չը հասած՝ փաշան հանդիպում է ու 160 ոսկի կաշառք տալով համոզում է և յետ դարձնում իրանց տեղը: Ինչպէս ասում են, այդ նոյն ժամանակ «Քարակիթ» կոչված վայրում 600, իսկ «Մախենց ձորում» 300 զինված քիւրդեր պատրաստ սպասելիս են եղել՝ առաջին իսկ հրացանի ձայնին քաղաք խուժելու:

Պատմում են նոյնպէս, որ այս ամբողջ հակայեղափոխական շարժումը կազմակերպել են Բայազիտ եկած մի քանի հին կարգերի կողմնակիցներ, որոնք գրգռել են զօրքին Համիդի գահընկէցութիւնը չշտաելով ու 200 ոսկի կաշառք տալով: Առ այժմ խաղաղ է այնտեղ, բայց, ինչպէս ասում են, ժողովուրդը խիստ երկիւղի մէջ է: Զօրքը իր այդ ցոյցը պատճառաբանել է իր ռոճիկների ուշացումով, սակայն՝ այդ հէքիաթային բացատրութիւն է թւում: Չը նայած այս լուրերին կցորդվում են և մի քանի այլ լուրեր, բայց չեմ գրում, որովհետև ստուգելու կարիք կայ: Ալաշկերտից ես խառն լուրեր են հասնում:

Մինչդեռ, լրագիրները ամեն օր բերում են նոր ու զարհուրելի լուրեր հայկական միւս վայրերում կատարված գազանութիւնների մասին. և յետոյ սահմանակից վայրերից հասած այս լուրերը լսելով հանդերձ, ամեն օր գաղթականների նորանոր խմբեր իջևանում են Իգդիր՝ երկիր անցնելու: Արդեօք աննպատակայարմար չէ՞ ներկայումս թիւրքահայերի վերադարձը: Լուցկի

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Բանակ Թաւրիզի մօտ, 28 ապրիլի (մինչև Ջուլֆա պօստով, յատուկ)

Պետ. Հեռ. Գործակալութեան թղթակիցը ցանկութիւն էր յայտնել խօսակցել Սաթթար-խանի հետ, որի առիթով վերջինս իր կառքը ուղարկեց բանակատեղին, հրաւիրելով նրան այցելել իրան: Թղթակցին Սաթթարխանը ընդունեց արևելեան սիրալիրութեամբ և երկար զրուցեց նրա հետ: Թղթակցի հարցերին Սաթթար խանը պատասխանեց. «Մենք ռուսների վրա նայում ենք իբրև թանգագին հիւրերի վրա, որովհետև նրանք եկել են օգնելու խեղճ ազգաբնակութեանը: Ինձ համար անհատապէս ես ոչինչ չեմ ուզում և չեմ էլ ձգտում իշխանութեան, այլ մի նպատակ ունեմ միայն —ժողովրդի բարեկեցութիւնը: Մեր շահին մենք չենք հաւատում, որովհետև նա դրժեց իր խօսքը: Իր գործողութիւններով շահը երկիրը աղքատութեան դուռը հասցրեց, քայքայեց նրան, բայց և այնպէս ոչինչ ձեռք չը բերեց: Այժմեան շահից մենք խսկապէս ոչինչ չենք կամենում, ցանկանում ենք միայն վերականգնել նրա հօր տուած սահմանադրութիւնը, բայց անպայման մեծ պետութիւնների երաշխաւորութեամբ, որ նա այլ ևս չի խախտվի: Քանի այդ սահմանադրութիւնը վերականգնված չի լինի, մենք զէնքերը վայր չենք դնի, իսկ մեր զէնքերի թիւը շատ մեծ է, որովհետև Թաւրիզի ընդարձակ զինարանը մեր ձեռքումն է: Եթէ կարգ ու կանոնը վերահաստատվի և շահը ինձ վերստին ծառայութեան ընդունէ, ես յօժարութեամբ կերթամ ծառայելու»: (Հ. Գ.)

—

Թաւրիզ, 28 ապրիլի

Էյն-ուդ-Դովլէն պարսկական կօզակային զօրախմբով Վասմինջից անցապարում է Թէհրան:

Ռուսաց զօրամասի շտաբի կառավարիչ գնդապետ Կարնաուխովը մի քանի օֆիցերներով մեկնեց Վասմինջ Էյն-ուդ-Դովլէին այցելելու համար:

Շնորհիւ Ջուլֆայի ճանապարհի բացման՝ հարիւր ուղտեր ապրանքներով ամեն օր մտնում են Թաւրիզ: (Հ. Գ.)

—

Ֆրանկֆուրտ—Մայնի վրա, 28 ապրիլի

«Ֆրանկֆուրտ. Ցայտունգի» Թէհրանի թղթակիցը արտաքին գործերի մինիստրութեանը հեռագրում է, որ նացիօնալիստները պահանջում են 6 պատանդներ շահի մերձաւոր մարդկանցից և որ շահը գահից հրաժարվի կամ թէ հեռանայ երկրից մի քանի տարով:

Թէհրանը պաշարված է ամեն կողմից: Նախատեսում են արիւնահեղ ընդհարումներ»: (Հ. Գ.)

—

Շահը հեռագրով հաւատացնում է Ռաշտի սահմանադրականների ղեկավար սիփէհդարին, որ սահմանադրութիւնը ապահովված է, և, օտար պետութիւնների միջամտութիւնից խուսափելու նպատակով, խորհուրդ է տալիս նրան յետ նահանջել Ղազվինից:

Թէհրանի ճանապարհի վրա շահի զօրքերի ու անյայտ յեղափոխականների միջև ընդհարում է տեղի ունեցել: Ազգաբնակութեանը կողոպտող թիւրքմէններից ճանապարհները պաշտպանելու համար պահ մըտած յեղափոխականները որպէս թէ ընդունելով շահի զօրքերը թիւրքմէնների տեղ՝ սկըսեցին հրացանաձգել նրանց: («Б.»)

—

Թէհրան, 23 ապրիլի

Շահի մանիֆեստը, ինչպէս երևում է «Р. Сл.» լրագրի ստացած տեղեկութիւններից, առանձին տպաւորութիւն չէ գործել մինչև իսկ Թէհրանում ժողովրդական մասսաների վրա, իսկ թիւրքական դեսպանատանը ու մզկիթների մէջ բաստ նստողները չեն էլ մտածում իրանց ապաստարանից տեղահան լինել:

Անվստահութեամբ են վերաբերվել շահի սահմանադրական դարձին նաև Թաւրիզում: Անջումանը այդ առիթով բանակցութիւն է վարում Թէհրանի հետ, ուզենալով ուղարկել այնտեղ յատուկ պատգամաւորութիւն, բայց նախ և առաջ պահանջում է իբրև պատանդ Թաւրիզ ուղարկել շահի գահաժառանգին:

—

Թաւրիզից հեռագրում են, որ Թաւրիզի մօտիկ գտնվող շահի զօրքերի միջև երևան են եկել դիմակաւորված մօլլաներ, որոնք ագիտացիա են մղում քրիստոնեաներին սահմանադրութիւն տալու դէմ, իբրև վերածնութեան յանցաւորների: Նրանք լեգենդաներ են տարածում քրիստոնեայ պետութիւնների դիտաւորութեան մասին՝ գրաւելու Պարսկաստանը, որի համար հնարված է սահմանադրութիւնը: Ալլահը ճանաչում է միայն շահին ու նրա օգնականներին: Մէջլիսի անդամ կընտրվեն այժմ, նրանց պնդելով, այլադաւանները, որոնք չեն ընդունում Մուհամմէդին:

Չը նայելով այդ ագիտատօրներին կալանաւորելու մասին մի քանի անգամ արված կարգադրութիւններին, նրանցից և ոչ մէկը չէ կալանաւորված. նրանց թագցնում են սահմանադրականապէս տրամադրված զինուորական հրամանատարներից: Մոլլաները հաւատում են այդ պատմուածքներին: («Б.»)

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Լօնդօն, 28 ապրիլի

Րէյտէրը հաղորդում է, որ Լօնդօնի բանկերը, որոնք յարաբերութիւններ ունեն ունգարական կառավարութեան հետ, օսմանեան բանկին բացին $2^1/_2$ միլիօն ֆունտի կրեդիտ: Ինչպէս յայտնի է, այս գումարը Աւստրո-Ունգարիան խոստացել է Թիւրքիային Բօսնիայի և Հերցեգօվինայի միացման համար: Դրամները կը ստացվեն Կ. Պօլսում: (Հ. Գ.)

—

Սէխատան, 28 ապրիլի

Աւղանիստան անցան զէնքի կօնտրաբանդ ապրանքներով բեռնաւորված 400-ից աւելի ուղտեր: Տեղական իշխանութիւնները անկարող եղան կօնտրաբանդը բռնել: (Հ. Գ.)

—

Սօֆիա, 28 ապրիլի

Բօլգարական կառավարութիւնը դիմեց մեծ պետութիւններին գրաւոր առաջադրութեամբ՝ վերացնել—նկատի առնելով որ Բօլգարիայի անկախութիւնը ճանաչվեց—գոյութիւն ունեցող դաշնադրութիւնները և Բօլգարիայի հետ կնքել պայմանագրեր հիւպատոսական ծառայութեան մասին: (Հ. Գ.)

—

Հօնգկօնգ, 28 ապրիլի

Գուանդունի նահանգապետը հաղորդում է, որ Ցօկրօգում և Վայլումում ապստամբութիւն է բռնկվել: Ապստամբված զօրքերը յարվել են ապստամբներին: Կօնտօնից զօրքեր են ուղարկվել կարգ ու կանոն վերականգնելու համար: (Հ. Գ.)

ՇԱՀԻ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԸ

—

Շահի կողմից ժողովրդին ուղղված հրովարտակը հետևեալ բովանդակութիւնն ունի.

«Ի նկատի առնելով, որ երկիրը կարգաւորելու և ժողովրդի կարիքները բաւարարելու համար խիստ անհրաժեշտ պայմանը պետական հիմնարկութիւնները կարգի բերելն է, որոնց քայքայումը պատճառ եղաւ ամեն տեսակ բարդութիւնների ու անկարգութիւնների, մենք այսօրվանից, այսինքն 1327 թւի բաբիուլաւի 14-ից, Իրանի բարգաւաճութեան ու բարեկեցութեան համար վերականգնում ենք սահմանադրութեան հիմունքները իբրև լաւագոյն միջոցը կարգը և ժողովրդի բարօրութիւնը ապահովելու: Թող ժողովրդի ներկայացուցիչները, երկրի լաւագոյն ոյժերը, զբաղվեն պետական դժուարին հարցերի լուծմամբ և թանգագին հայրենիքի պահանջներին ու մահմեդական կրօնի հրամաններին համապատասխանող օրէնքների ներմուծմամբ: Թող նրանք ամեն ջանք գործ դնեն կարգը, ապահովութիւնը, արդարութիւնը և երկրի ծաղկումն ու բարգաւաճութիւնը ամրապնդելու: Բարձրեալի օգնութեամբ և 12 իմամների բարեհաճ հովանաւորութեամբ թող չքանան թշնամութեան և չարութեան սերմած դժբաղդութիւնները, իսկ անկարգութիւնները՝ փոխվեն հանգստութեան: Այդ պատճառով և ընտրողական յատուկ օրէնքի հիման վրա, որը շուտով հրատարակվելու է, ժողովրդի ներկայացուցիչները բաջաբ ամսի 1-ին պէտք է ժամանեն Թէհրան, որպէսզի Աստուծոյ օգնութեամբ իրանց բոլոր ջանքը գործ դնեն երկիրը բարգաւաճեցնելու: Մուհամմէդ-Ալի շահ Ղաջար»:

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Ռաշտ, 21 ապրիլի

Ռաշտի սահմանադրականների յաղթանակից յետոյ քաղաքիս դրութիւնը բաւական լաւացած է և օրէ-օր աւելի լաւանում է: Յաղթանակից անմիջապէս յետոյ կազմվեց մէջլիս, զինուորական շտաբ, դատարան և նազմիէ (կարգապահական). Թէ մէջլիսը և թէ միւս մասնախմբերը կազմվել են Սաթթար կօմիտէի հրահանգով: Այդ կօմիտէն է, որ հսկում է և ղեկավարում բոլոր գործերը: Նահանգապետ է նշանակված յայտնի սափէհդար Ազամը, որը բաւական ժողովրդականութիւն ունի մասնաւորապէս Գիլանում և ընդհանրապէս Պարսկաստանի միւս քաղաքներում: Սափէհդարը լինելով նահանգապետ՝ չունի լիակատար իրաւունքներ, այլ սահմանափակված են նրա իրաւունքները և կախում ունի Սաթթար կօմիտէից և միւս մասնախմբերից: Այն փողոցները, ուր շարժումից առաջ, շնորհիւ դատաւորների անհոգութեան, քիչ անձրև գալուց յետոյ ցեխի և կեղտոտ ջրերի պատճառով անցուդարձ անելը դժուար էր, շարժումից յետոյ բոլորը սալայատակ-

թեամբ, քննվում են ապստամբների պահանջները՝ հեռացնել Հիլմի փաշային, պատերազմական մինիստր Րիզա փաշային, պարլամենտի նախագահ Ահմէդ Րիզային, պատգամաւոր Հիւսէին Ջահիդին, գործադրել շարիաթը, և այլն:

Զինուորներն ու սօֆթաները լցվում են պարլամենտի կօրիդօրները, նրբանցքները և, զինված, սպառնալիքով աշխատում են կորզել իրանց պահանջների բաւարարութիւնը:

Բոլոր ներկայ պատգամաւորները սարսափած՝ երբ պատրաստակամութիւն են ցոյց տալիս զիջելու ապստամբներին, միայն Հալաճեանն է լինում, որ համարձակվում է խօսել անվախ ու հեղինակաւոր կերպով, ինչպէս վայել է ժողովրդի իսկական ներկայացուցչին:

Նա, խփելով ձեռքը գրասեղանին, աղաղակում է.

— Ամօթ է մեզ, ժողովրդական ներկայացուցիչներիս համար, որ գործենք սարսափի ազդեցութեան տակ, ահաբեկված մտնված: Մեր վճիռները պէտք է արձակվեն առանց որևէ ճնշման: Մենք չենք կարող հրաժարեցնել մինիստրութիւնը, հեռացնել մեր ժողովի նախագահին ու այս կամ այն անդամին իրանց պետերի դէմ ըմբոստացած զինուորների պահանջով: Որպէս զի մենք որևէ որոշում տանք, նախ անհրաժեշտ է, որ հեռանան պարլամենտի նրբանցքներից իրանց հրացաններով ու

սուիններով սպառնացին ման եկող զինուորները: Մենք եկել ենք այստեղ 25 միլիօն ժողովրդի անունով. մենք մի ազատ ժողով ենք և պէտք է որ խորհրդակցենք ու գործենք ազատ, առանց սպառնալիքի, առանց ճնշման...

Բայց այս խրոխտ խօսքերը ոչ մի ազդեցութիւն չեն գործում լեղապատառ պատգամաւորների վրա...

Ասենք, Աբդիւլ-Համիդը, դիւային ինտրիգների ստուած, հոյակապ կերպով է յղացել ու վարել բէակցիայի ծրագիրն ու մեքենան: Հալածանքն ու սարսափը պաշտօնական կառավարութեան գործը չեն, այլ ապստամբ զինուորների, որոնք չեն լսում նոյնիսկ իրանց պետերին և որոնցից վախենում է պաշտօնական իշխանութիւնը, գուցէ ինքը խալիֆան ու փադիշահն իսկ...

Բայց նա, բէակցիայի ու ոճիրի որջը՝ Եըլդըզ, գործում է. իր ագենտները վառել են Ադանայում եղբայրասպան կռւի խարոյկները, գրգռել են մահմեդական անգիտակից մոլեռանդ մասսան հայերի դէմ: Բռնակալութիւնը, ոգեւորված վերականգնման յոյսով, աշխատում է չէզոքացնել ժողովրդական ընդդիմութիւնը, ջարդ ու աւեր սփռելով երկրի այլ և այլ մասերում, հայ-թիւրքական համատարած ընդհարումներ ու կոտորածներ սարքելով...

Երրորդ օրը, ապստամբութեան ու բաշիբօզուկային արհաւիրքի երրորդ օրը, վերջապէս գումարվում է պարլամենտ, անդամների մեծամասնութեամբ:

Աբդիւլ-Համիդը չէ համարձակվում մղել իր սաթայէլական խաղը մինչև վերջին կէտը. չէ յայտարարում «Կանոնը Էսասին» ջնջված, խորհրդարանը ցրված: Չէ համարձակվում, որովհետև ձայներ են գալիս ազատական Մակեդօնիայից: Չէ համարձակվում, որովհետև հեռագիրը աւետել է, որ Նիազին, ազատութեան հերոս Նիազին, պատրաստվում է արշաւել Պօլսի վրա...

Ու Աբդիւլ-Համիդ սպասում է... Ձեռք չէ տալիս սահմանադրական ազատութիւններին: Բայց բէակցիայի ցանցը, լրտեսական խօնմակը կազմ ու պատրաստ է արդէն... Այն թերթերն իսկ, որոնք խաբում են հասարակութեանը, թէ սահմանադրութիւնը կանգուն է, ազատութիւնը չէ վըտանգված, սանձ են դրել իրանց լեզուին, զգում են, որ չեն կարող խօսել նոյնքան ազատ, որքան առաջ, երբ տիրապետում էր «իթթիհադական բռնակալութիւնը»...

Գնում եմ պարլամենտ: Օրակարգն է մի կոչ ուղղել ժողովրդին, որովհետև այլ և այլ կողմերից բացատրութիւն, լուսաբանութիւն են պահանջում կատարված դէպքերի մասին: Պէտք է կատարեն նաև «հրաժարված» նախագահի փոխարէն ընտրութիւն...

Պարլամենտի ահագարակ ոգևորված նրբանցքները համարեա ամայի են: Ման են գալիս միայն մամուլի ներկայացուցիչներ, օտար թէ տեղական, ու լրտեսներ...

Ժողովի նիստը դռնփակ է: Խորհրդակցում են: Ծիծելու համար մի բօպէ ժողովարանը թողնող պատգամաւորների դէմքի գունութիւնը բաւական է՝ զգալու և շօշափելու ամբողջ ժողովի տրամադրութիւնը, հոգեկան վիճակը... Բոլորը տխուր են, ընկճված... Մօտենում եմ մի հայ պատգամաւորի.

— Ինչպէս... խմբագրվե՞ց կոչը. ինչ ոգով...

— Բոլորը սարսափած են, բոլորը ողբալի կացութեան մէջ... Կոչը խմբագրելու համար ընտրվեց մի յանձնաժողով... Բայց հազիւ թէ յեղափոխական կոչ լինի... Շատերը պնդում են, որ իսկապէս չէ վտանգված սահմանադրութիւնը, և յորդորելու են ժողովրդին, որ ապահով լինի, չը յուզվի...

— Բայց չէ՞ որ լրտեսներն արդէն հրապարակի վրա են. թերթերը ինքնաբերաբար ենթարկել են իրանց ցենզուրային... Եւ հէնց իրանց պատգամաւորների վերապահ գծերը...

— Ինչ արած, վախենում են, թէև չեն ուզում խոստովանել...

— Իսկ Իսմայիլ Քէմալ-բէյը, նա որ անբարների պարագլուխ է հռչակվում, նա էլ չէ խօսում. միւս կրակոտ կարող ահբարականներն էլ լռում...

— Բոլորը քաշել են իրանց լեզուները... Իսմայիլ Քէմալը... Դա մի խղճալի արարած է... Նա է հէնց պնդում, որ ոչինչ չը

կայ, որ չը պէտք է գրգռել, յուզել ժողովրդին... Ապստամբութեան օրը գնացել է Եըլդըզ... Սուլթանը նրան սիրալիր ընդունելութիւն է ցոյց տուել և վստահացրել՝ որ եթէ նոյնիսկ ամբողջ ժողովուրդը վեր կենայ և սահմանադրութեան ջնջումը պահանջէ, ինքը չէ դաւաճանելու իր երդման...

Եւ կոչը խմբագրվում է հանգստացուցիչ տոնով... Սահմանադրութիւնը վտանգի տակ չէ... ժողովուրդը կարող է հանգիստ քնել...

Զզւած, յուսահատութեամբ պաշարված, թողնում եմ պարլամենտի շէնքն ու հեռանում եմ... Միակ յոյսը, միակ փրկութիւնը Մակեդօնիան է, ազատական բանակը... Եւ միակ ոյժը, որ կարող է իսկապէս յարգել տալ սահմանադրական ազատութիւնը, «Միութիւն և Առաջադիմութիւն» կօմիտէն է...

Բայց, ճանապարհին, մի միտք սարսափելի կերպով տանջվում է... Եթէ Կարմիր Գազանի ագենտները մակեդօնական բանակն էլ այլասերած լինեն կամ փորձեն այլասերել, կաշառել...

Ողբալի է, ողբալի է, անկասկած, այն երկիրը, որի ազատութեան միակ նեցուկն ու միակ պահապանը զինուորականութիւնն է, զօրքը...

Երկա՞ր կը տևէ արդեօք զարհուրելի մըղձաւանջը...

Arago

ված են և բաւական մաքրված՝ անցուդարձի համար։ Բոլոր փողոցներում անխտիր վառվում են լապտերներ, կարգապահութիւնը հիանալի է։ Քաղաքում ոչ մի վէճ, ոչ մի գողութիւն չէ պատահում. ամենքը ազատ իրանց գործերով են զբաղված։ Իւրաքանչիւր ճանապարհորդ պարտաւոր է ունենալ նազմիէից տրված տոմսակ, հակառակ դէպքում ճանապարհից պիտի վերադառնայ և տոմսակ վերցնի գնալու համար. այն ճանապարհներին, որոնք կապ ունեն Ղազվինի հետ, նշանաւոր տեղերում սահմանադրականները ամուր դիրքեր են շինած և ոյժ կենտրոնացրած, այնպէս որ ոչ մի կերպ կառավարութեան զօրքը չէ կարող ներս մտնել, նամանաւանդ Ռաշտ-Ղազվին շօսէի ճանապարհով, որը բնական դիրքեր շատ ունի։ Ղազվինից կառավարական զօրքը դուրս չէ գալիս, չը նայելով որ բաւականաչափ ոյժ կայ կենտրոնացած։ Սահմանադրականները հետզհետէ դիրքեր շինելով գնում են առաջ և այժմ Ղազվինից 3 ժամ հեռաւորութեան վրա են։ Ամենայն հաւանականութեամբ սահմանադրականները շուտով պիտի յարձակվեն Ղազվինի վրա։ Սարդար Մուզաֆֆէրը, որ շահի հրամանով Գիլանի նահանգապետ էր նշանակված և միևնոյն ժամանակ զօրքի հրամանատար էր, իր 500 հետևակ ձիաւոր զինուորներով հրաժարվել է շարժվել Ղազվինից, առարկելով որ իր 12 հազար թուման պահանջը մինչև չը ստանայ, չի համաձայնվի կուի դաշտ դուրս գալ. նա իր զինուորներով գնացել է իր Սուլթանիէ կալուածքը, վերցնելով որպէս գրաւական իրան յանձնված ռազմամթերքի մի մասը։ Դրանից պարզ երևում է, թէ որքան է քայքայվել կառավարութիւնը. և զարմանալին այն է, որ դեռ յամառում է ժողովրդի արդարացի պահանջը կատարել։ Էնզէլիում կանգնած են ռուսական «Կրասնովօդսկ» և «Գեօք Թափիէ» ռազմանաւերը։ Առաջինը կանգնած է գետում, իսկ երկրորդը ծովում, որոնք եկող գնացող նաւերին 1—2 ժամ պահելով խիստ խուզարկութեան են ենթարկում։

22 ապրիլի

Ղազվինից տէլէֆօնով յայտնում են Մանջիլ, իսկ Մանջիլից հեռագրով յայտնում են այստեղ սուփէհդարին և անջումանին հետևեալները.

1) «Գիշերս Ղազվինում շահի ծննդեան տօնի առիթով լուսավառութիւն կար. մի խումբ յեղափոխականներ յարձակվելով Ղազվինի վրա՝ գիշերից երկու ժամ անց գրաւում են գլխաւոր փողոցի դուռը. ապա առաջ գնալով սկսում են սաստիկ կրակ բաց անել և ռումբեր պայթեցնել կառավարչականների վրա. դատարանը այրվում է. կառավարչականներից սպանվածներ շատ կան։ Ղարադաղցի ձիաւորները ոմանք զէնքերով, ոմանք առանց զէնքի փախել են։ Ղիաս Նիզամ յայտնի քիւրդ ցեղապետը յեղափոխականներից ապահովութիւն է խնդրել. համաձայնութեան գալով միանում է յեղափոխականներին և յարձակվում է դատարանի վրա։ Ալի Մահամմադ»։

2) «Փոհութիւն Աստուծոյ, որ Ղազվինը առնված է։ Բաւականաչափ ձիաւոր և հետևակ կառավարական զինուորներից ջարդված են։ Ղարադաղցի ձիաւորները (զինուորները), որոնք քաղաքում մի քարվանսարայումն էին թաքնվում, իրանց հրացանները և ձիերը թողնելով տանիքների վրայով փախել են։ Ֆրամիրզ»։

3) «Դատաւորը անձնատուր է ուզում լինել, ոչ ոք չէ լսում։ Յեղափոխականները խիստ կրակ են բաց արել, դատարանի երկու բակերը յեղափոխականների ձեռքումն են։ Երկու ժամից յետոյ կիմացվի։ Աւելի լաւ է սուփէհդարը հեռագրէ Սպահան Սամսամ-էս-Սալթանին, որ շտապի շարժվել դէպի Թէհրան. սպասել չէ կարելի. Մունթահէր-ուդ-Դօվլէն դեռ ևս Ղազվին չէ հասել։ Ղիաս Նիզամն իր մարդկանցով՝ յեղափոխականների օգնութեամբ՝ գնացել է դատարանի վրա։ Թիւրքաց հիւպատոսարանում ապաստանածները դուրս են եկել զինված և յարձակվել են դատարանի վրա։ Ալի Մահամմադ»։

4) «Մասեհ խանը, որդին և մի քանի հոգի ձիաւորներ յեղափոխականներին անձնատուր եղան. Նրանց տարան Ղազվինի հիւրանոցը»։

5) «Այս րօպէիս լուր հասաւ, որ դատաւորին յեղափոխականները բռնել են. բոլոր զինուորները զինաթափ են եղել։ Դատաւորին տարել են հիւրանոցում բանտարկել. ժողովուրդը գոռում է՝ «կեցցէ սահմանադրութիւնը, կեցցէ սուփէհդար Ազամը»։ Աբդուլ Հուսէյն»։

6) «Աստուծոյ աջողութեամբ և յեղափոխականների քաջագործութեամբ Ղազվինը վերցվել է։ Համառօտ կերպով յայտնում եմ, որ հետս վերցնելով մի խումբ յեղափոխականներ Ամարլուի, Դիլմանի, Ռահմաթաբադի խաներից և հրացանակիրներից՝ հասել եմ։ Այժմ զբաղված ենք մուսիօ Եփրեմի, Մօիզ-էս-Սուլթանի, Մունթահաուդ-Դօվլէի և ուրիշների հետ քաղաքի գործերը կարգի դնելով։ Յեղափոխականներից սպանված է մի հայ, մի պարսիկ, վիրաւորված է 5 հոգի։ Ամիդ-էս-Սուլթան»։

7) «Ղազվինում կարգ ու կանոնը հաստատված է. գիշերս լուսավառութիւն կայ. գրաւված են 1500 հատ Մաուզէր և Վաբանդիլ սիստեմի հրացաններ, մեծ քանակութեամբ փամփուշտ, 2 լեռնային թնդանօթ։ Խանութները բաց են. քաղաքը խաղաղ է, բոլոր խանութները կարմիր դրօշակներ են խփել ի նշան ուրախութեան։ Ամիդ-էս-Սուլթան»։

Քիչ վերև գրել էի, որ սարդար Մուզաֆֆէրը հրաժարական է տուել և գնացել է Սուլթանիէ. Նրա պաշտօնը յանձնված էր Ղասմաչա-սարդար Ֆէթհին, որն անցեալ մէջլիսը ռմբակոծող կօզակներից մէկն էր. հէնց այդ պատճառով էր, որ շահի կողմից վարձատրվեց Սարդարը-Ֆէթհ տիտղոսով։ Լուրերին նայած սպանված է Ղազվինի շէյխ-իւլ-իսլամը, որը բէակցիօներ էր։ Տերրորի է ենթարկվել մի հայ՝ Գալուստ Աւագեան անունով, որպէս մատնիչի դեր կատարող. թէ որքան ճիշդ է նրա արած մատնութիւնը, չը գիտեմ. երևի շուտով կը պարզվի և ունեցած կասկածը կը փարատվի։

Երէկ լուր հասաւ, որ Թէհրանից ճանապարհվել է ռուս պաշտօնեայի հրամանատարութեամբ 200 կօզակ. ճանապարհվել են նաև բաւականաչափ հետևակ զինուորներ, որոնք արդէն հասել են Քեարաջ (Ղազվինի և Թէհրանի մէջ եղող լեռան մօտի կամուրջը). ոմանք ասում են՝ գալու են Ղազվինի վրա, ոմանք էլ ասում են՝ մնալու են այնտեղ Թէհրանի մուտքը յեղափոխականներից արգելելու։ Ղազվինի դատաւորի փոխանորդ է նշանակված Նասիր Դիվանը, որը հաստատված է տեղիս անջումանի և սուփէհդար Ազամի կողմից։ Վերջին լուրերի վրա հիմնվելով, սպանված է մի պարսիկ և երկու հայ, վիրաւորված են 2 հայ, երկու ռմբաձիգ վրացի և 3 հոգի պարսիկ յեղափոխականներ։ Ղազվինից բժիշկ էին պահանջել. երէկվայ պօստային կառքով ճանապարհվեց բժիշկ Թաշճեանը, որը շատ հմուտ վիրաբոյժ է։ Այժմ հերթը Թէհրանինն է. երևի Թէհրանն էլ շուտով Ռաշտի, Ղազվինի նման կը յաղթվի, կառավարութեան վերջին ճիգն ապարդիւն կանցնի և խայտառակ պարտութեամբ կը վերջանայ։

Բաշանցի Ս.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նորին գերազանցութիւն ժամ. գեն.-նահանգապետը այս ապրիլի 24-ին հրատարակել է մի պարտադիր որոշում, որի մասին յայտնելով ներկայ կարգադրութեան մէջ, առաջարկում եմ պրիստաւներին հետևել այդ որոշման ճշգրիտ կատարմանը և ուշիմ հսկողութիւն ունենալ քաղաքի ազգաբնակութեան տրամադրութեան վրա և որևէ ցոյց կամ մանիֆէստացիա անելու փորձի դէպքում ձեռք առնել ամենակտրուկ միջոցներ՝ թոյլ չը տալու այդպիսինները ինչպէս մօտակայ օրերում, այնպէս և մայիսի 1-ին։ Այդպիսի ամեն մի դէպքի մասին զեկուցանել ինձ հեռախօսով։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ժողովրդական համալսարանի ուսումնարաններում սովորող բանուոր-աշակերտների թիւը այնքան է քչացել, որ վեց ուսումնարաններից երկուսում միայն կայ կանոնաւոր թիւ, մնացող չորսում 5—10 հոգի (պէտք է լինի 15—30 հոգի) հազիւ են լինում։ Ամսիս 27-ի ժողովում հարց էր դրված՝ փակել թէ ոչ այդ ուսումնարանները. վարչութիւնը որոշեց թողնել մինչև ամառային արձակուրդները, իսկ աշնան սեզօնից այդպիսի ուսումնարաններ բանալ նոր մշակված ծրագրի համաձայն և պահանջ եղած տեղերում միայն։

Ժող. համ. ընկերութեան անդամներից կազմված մի խումբ մի գրութիւն է ուղղել վարչութեանը, որով խնդրում է թոյլ տալ իրան վարչութեանը կից կազմակերպել մի առանձին սեկցիա (բոլոր ազգերից), որի նպատակն էլ լինելու հնարաւորութիւն տալ անխնամ և չքաւոր երեխաներին իրանց ժամանակը օգտակար կերպով անցկացնելու (ներկայացումներ, դասախօսութիւններ, ճանապարհորդութիւններ և այլն)։ Հարկաւոր եղած ծախքերի հոգացողութիւնը սեկցիան վերցնում է իր վրա։ Վարչութիւնը կանոնադրութեան մէջ ոչինչ դէմ չը գտնելով յարգեց այդ միջնորդութիւնը և իրանից ընտրեց, որպէս ներկայացուցիչ, տիկ. Մ. Բօխլինային։

Մայիսի 23-ին վարչութիւնը Մուշտաիդի այգում տալու է մի զբօսանք, իր դրամական միջոցները զօրացնելու մաքով։ Տեղի ունեցաւ վարչութեան պաշտօնեաների ընտրութիւն. վերընտրվեցին Րցխիլաձէ՝ նախագահ, Ծիծինաձէ՝ փոխ-նախագահ, իսկ իր կամքով հրաժարված Բօզդեվիչ-Բէլէվիչի տեղ քարտուղար ընտրվեց Ի. Կազախօվ։

Բ. Մ.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Շուշի, 24 ապրիլի

Անցեալ տարի գարնան ամիսներում հացաբոյսերի կանաչները հիանալի էին և մեծ առատութիւն էին խոստանում։ Մայիս ամսից յետոյ երկինքը կապվեց և չիջաւ ոչ մի կաթիլ անձրև։ Երաշտը այրեց լեռնային գօտիների հացաբոյսերը և գիւղացիները անկարող եղան ստանալ նոյնիսկ իրանց ցանած սերմը։ Դաշտավայրի արտերը ջրաբբի լինելով՝ առատ հունձ տուեցին։ Աշնան ամիսներում հացաբոյսերը հետզհետէ բարձրացան 1 րուբլի 20 կօպէկից մինչև 1 ր. 50—60 կօպ.։ Պահանջը շարունակվում էր լեռնային գիւղացիների մէջ, նրանք գնում էին ցորեն՝ սերմացուի համար։ Երբ աշնան վար ու ցանքը վերջացաւ, այդ գները նորից իջան 1 րուբլի 20 կօպէկի և շարունակ այդ աստիճանի վրա կանգնած է։ Թխած հացը քաղաքումս փունտը ծախվում է՝ պռօզը 4 կօպէկ, լաւաշը $4^1/_2$ կօպ.։ Համեմատած ցորենի գների հետ՝ թխած հացը թանգ է, և այդ պատճառաբանվում է նրանով, որ Ղարաբաղի ցորենը իրան գլխու ոչ պռօզ է դառնում և ոչ լաւաշ, կոշտ է լինում, այնպէս որ հարկադրված են Ռուսաստանի ալիւր էլ խառնել։ Անցեալ տարվանից դեռ բաւական ցորեն կայ, բայց չը կայ պահանջ։ **

Ախալցխա, 27 ապրիլի

Ամսիս 26-ին, կիրակի գիշեր, խուզարկութիւններ են կատարվել Լևոն Քրդեանի, բժ. Այվազեանի, Մկրտիչ Գրիգորեանի և Աբր. Անխլոնեանի տներում։ Բացի Այվազեանից մնացածները տարված են բանտ։ Կասկածելի ոչինչ չէ գտնված։

Ամսիս 24-ին տեղս ժամանեց դերասանուհի տիկին Սիրանոյշը՝ դերասան Ազաջեանի հետ, տեղական սիրողների աջակցութեամբ 1—2 ներկայացում տալու։ Մայիսի 2-ին խաղալու են «Զաւակ» 5 գործ. դրաման։

Ապրիլի սկիզբներից օրերը տաք և չոր էին։ Ամսիս 26-ից սկսեց անձրևել։

Մուրադ Աս.-Պետ

Ղզըլ-Արվադ, 19 ապրիլի

Այսօր, երեկոյեան ժ. 6-ին, տեղիս ռուսաց եկեղեցում հրդեհ պատահեց, բայց, շնորհիւ ձեռք առնված եռանդուն միջոցների, կարելի եղաւ հրդեհը ժամանակին հանգցնել։ Վնասներ չը կան։

Ս. Բաղիրեանց

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

(Հեռագրով)

Պետերբուրգ, 27 ապրիլի

101-րդ նիստը բացվում է ժամը 11 և 20 րօպէին Խօմեակօվի նախագահութեամբ։

Հերթին մասնաժողովի զեկուցումն է Դումայի անդամ Կօլիւբակինին պատասխանատւութեան ենթարկելու մասին։

Մինիստրների օթեակումն է արդարադատութեան մինիստրը։

Զեկուցանող բարօն Մէյենդօրֆը յիշեցնում է գործի հանգամանքները, որոնց համաձայն Կօլիւբակինը Սարատովի դատաստանական պալատից դատապարտվեց 6 ամսով բանտարկութեան։ Զեկուցանողի անձնական կարծիքով յիշեալ պատիժը ապօրինի պէտք է ընդունել։

Գրվում են խօսելու 23 հռետորներ։

Կօլիւբակինը ասում է, որ կանգ չի առնի ոչ փաստի իրաւաբանական, ոչ քաղաքական գնահատութեան վրա, այլ կը խօսէ միայն գործի իրական կողմի մասին, և պարզում է այնուհետև իր գործի մանրամասնութիւնները։ Գտնելով, որ նա իրաւունք չունի հարցնել՝ կա՞յ արդեօք իր գործի մէջ անկողմնապահութիւն, թէ՞, ընդհակառակն, նրա մէջ կայ որոշ տենդենց, «Դուման—ասում է Կօլիւբակինը—պէտք է իր խօսքը ասէ։ Այդ խօսքին ես սպասում եմ հանգիստ կերպով, որովհետև համոզված եմ, որ կայ ուրիշ դատարան ևս—հասարակական կարծիքի դատարան, և այդ դատարանը ոչ արժանապատւութիւնից, ոչ էլ պատւից չի զրկի ինձ»։

Պերգամենտը ասում է, որ եթէ Դուման Կօլիւբակինին կը հեռացնէ իր կազմից, դա կանէ ոչ թէ օրէնքի բուն իմաստով, այլ իր սեփական կամակատարութեամբ։

Բուլատը նոյնպէս դէմ է Կօլիւբակինին Դումայի անդամութիւնից հեռացնելուն։

Գէգէչկօրին յայտնում է, որ սօցիալ-դեմօկրատների կուսակցութեան կարծիքով, Կօլիւբակինի և Կօսօրօտովի օպպօզիցիօն կուսակցութիւններին պատկանելն է պատճառ, որ ստիպել է արդարադատութեան մինիստրին առաջարկութիւն անել նրանց հեռացնելու։ Կառավարութիւնը վճռել է ձեռնամուխ լինել իրան առելի ինստիտուտին—պատգամաւորների անձեռնմխելիութեանը։

Յարակցելով այնուհետև սենատօրական մի շարք բացատրութիւններ, հռետօրը գալիս է այն եզրակացութեան, որ այն անձը, որը զրկվում է իր իրաւունքներից դատարանով, չէ կարող զրկվել նրանից ուրիշ որևէ ձևով։ Ապա հռետօրը կանգ է առնում այն խնդրի վրա, որ հօդ. 17-ի մանիֆէստի կէտերից շատերը դեռ ևս չեն գործադրվել, բայց նրան ընդհատում են «գործի մասին խօսիր» բացագանչութիւններով։ Հռետօրն իր ճառն աւարտում է աջակողմեանների մեծ աղմուկի և ձախակողմեանների ծափահարութիւնների տակ։

Պուրիշկևիչը ազդարարում է, որ աջակողմեանները ձայն կը տան Կօլիւբակինին հեռացնելու համար։

Մակլակօվը առարկելով զեկուցանողներին, գտնում է, որ իրաւազրկութեան օրէնքները հիմնված են երկու գլխաւոր սկզբունքների վրա. իրաւունքների սահմանափակումն դատարանով և իրաւազրկութիւն ամբողջովին։ Մեծամասնութեան կարծիքով Կօլիւբակինը չէ կարող ազնւականութեան պարագլուխ, զէմստվային ձայնաւոր լինել, բայց կարող է նահանգապետ լինել, որովհետև ծառայութեան իրաւունքներից չէ զրկվել։ Դա անհեթեթութիւն է։ Սակայն դատարանի վճռում ասված չէ, որ նա զրկվում է իրաւունքներից։ Օրինակ բերելով Պետական Խորհրդի անդամ Մարինի արդարացումը, հռետօրը գտնում է, որ այնտեղ յաղթանակեց ճշմարտութիւնը, իսկ Կօլիւբակինի գործում—քաղաքականութիւնը յաղթեց ճշմարտութեանը (ծափ. ձախ.)։

Արդարադատութեան մինիստրը առարկում է Մակլակօվին և ասում է, որ Կօլիւբակինի գործում հարցը ոչ թէ քաղաքականութեան մասին է, այլ բացառապէս օրէնքը ճշտութեամբ կատարելու մասին։ Ապա մինիստրը աշխատում է պաշտպանել իր առաջարկը Կօլիւբակինին Դումայի անդամի կոչումից զրկելու մասին։

Լվօվ 1-ին և կոմս Ուվարօվը հանդէս են գալիս ի պաշտպանութիւն Կօլիւբակինի, խնդրելով չը կրկնել Սարատովի դատաստանական պալատի սխալը։

Աջէմեանը ասում է, որ Դուման չի երերի դատարանի վճիռը՝ թողնելով իր մէջ Կօլիւբակինին։

Զամըսլօվսկին գտնում է, որ Դումայի անդամներին հեռացնելու հարցում միակ հնարաւոր տեսակէտը—ձևականն է, որովհետև այստեղ հնարաւոր չէ մտնել գործի էութեան մէջ և ստուեր ձգել դատական վճիռների հեղինակութեան վրա. Կօլիւբականին Դուման պէտք է արձակված համարէ անդամութիւնից (ծափ. աջակողմից)։

Մօկօլօվ 2-րդը ասում է, որ առաջադիմականները ձայն կը տան յօգուտ Կօլիւբակինի։

Ընդունվում է վիճաբանութիւնները դադարեցնել։

Զեկուցանող բարօն Մէյենդօրֆը բոլոր խօսակցութիւնները բաժանում է երեք կատեգօրիաների—իրաւաբանական, քաղաքական և անձնական. բացատրում է և առարկում է իւրաքանչիւր կատեգօրիայի դէմ առանձին։

Գաղտնի քուէարկութեամբ Կօլիւբակինը համարվում է Դումայի կազմից դուրս եկած՝ 192 ձայնով ընդդէմ 143-ի։

Պետական Դուման անցնում է քննելու Դումայի անդամ Կօսօրօտովին պատասխանատւութեան ենթարկելու առաջադրութիւնը։

Զեկուցանող բարօն Մէյենդօրֆը յիշատակում է գործի հանգամանքները, որոնցով Կազանի դատաստանական պալատը Կօսօրօտովին ենթարկեց 11 ամսով բանտարկութեան՝ հրապարակով ճառ արտասանելուն համար, որով գրգռում էր բանուորներին չը հնազանդվել իշխանութեան կարգադրութիւններին։ Մասնաժողովն եկաւ այն եզրակացութեան, որ Դումայի անդամ Կօսօրօտովի համար այնպիսի հանգամանքներ են առաջ եկել, որ Դուման պէտք է անպատճառ նրան հեռացված ճանաչէ։

Կուզնեցովը ասում է, որ այս գործում չը կայ իրաւաբանական հարց, այլ կայ ոյժի և բռնութեան խնդիր։ Կառավարութիւնը դատարանին յանձնեց երկրորդ Դումայի ամբողջ սօցիալ-դեմօկրատական ֆրակցիային, յոյս ունենալով թէ պրօլետարիատի ներկայացուցիչների դատապարտութիւնը կը ստորացնէ հէնց պրօլետարիատին և ընտրութիւնների առաջ կը վախեցնէ երրորդ Դումային, սակայն չը նայած այդ բոլորին, չը նայած յունիսի 3-ի օրէնքին, պրօլետարիատը երրորդ Դումայի համար էլ ուղարկեց իր ներկայացուցիչներին։

Կանգ առնելով Կօսօրօտովի գործի գործնական կողմի վրա, հռետօրը յայտնում է, որ, ի հարկէ, ոչ մի կասկած չէ կարող լինել, որ Դումայի մեծամասնութիւնը ընդառաջ կը գնայ կառավարութեան ցանկութեան՝ հեռացնելով Կօսօրօտովին Դումայի կազմից։

Ընդունվում է հռետօրների ցուցակագրութիւնը փակել։

Զախարօվ 2-րդը, պարզելով գործի իրական կողմը, հաւատ է յայտնում, որ Կօսօրօտովը, ի հարկէ, կը զրկվի անդամութիւնից, որովհետև Դումայի մեծամասնութիւնը կանէ այն, ինչ որ կառավարութիւնն է հրամայում. «Բայց ես հարց եմ տալիս,—ասում է հռետօրը.—պատասխանատւութեան ենթարկվա՞ծ է արդեօք այն անձը, որ վաւերացրել էր յունիսի 3-ի օրէնքը իր ստորագրութեամբ». (աղմկալից ծափահարութիւն ձախակող. բացագանչութիւններ՝ «դուրս», «բաւական է», «հայդա». Պուրիշկևիչը ինչ-որ աղաղակում է դիմելով նախագահին)։

Նախագահ.—Նկատողութիւն եմ անում Դումայի անդամ Պուրիշկևիչին. եթէ նա կը շարունակէ իրան այդպէս պահել, այն ժամանակ ես կը խնդրեմ Դումային հեռացնել նրան։

Շէչկօվը կանգնում է և ինչ-որ աղաղակում։

Նախ.—Նոյնը ես պէտք է կրկնեմ և Դումայի անդամ Շէչկօվին (աղմուկ աջակողմում. Շէչկօվը շարունակում է աղաղակել)։

Նախ.—Եթէ դուք, Դումայի անդամ Շէչկօվ, կամենում էք ձեռք առնել, ես առաջարկում եմ Դումային հեռացնել ձեզ մինչև վաղը։

Քուէարկութեամբ նախագահի առաջարկութիւնը ընդունվում է։

Նախագահը դիմելով Զախարօվին.—«Դուք համեցիք ասել, որ պատասխանատւութեան ենթարկված է արդեօք այն անձը, որ ստորագրել է յունիսի 3-ի օրէնքը (ձայներ. «ոչ, չէ ստորագրել, այլ վաւերացրել է». դա Ստոլիպինն է)։ Դուք ասացիք այդ խօսքերն, անկասկած, չը գիտակցելով ինչ էք ասում. բայց քանի որ դուք այդ ասացիք, ես զրկում եմ ձեզ խօսքից (աղմուկ ձախակողմում. ձայներ աջից. ձախից՝ «դա բռնութիւն է, դա նակազի խախտումն է»։ Պուրիշկևիչն աղաղակում է տեղից՝ «նրան պէտք է դուրս անել, իսկ զրկում են խօսքից», և աղաղակելով հեռանում է դահլիճից)։

Գէգէչկօրին խօսում է նակազը խախտելու առիթով. «Յայտնում եմ, որ այս աթոռներից (ցոյց տալով աջ կողմը) մեր ընկերոջը պրօվօկացիա անելու համար աղաղակ բարձրացրին այն րօպէին, երբ նա ասաց բոլորովին ոչ անպատւաբեր դարձուածք. Նա նկատի ունէր կառավարութեան ներկայացուցիչ Ստոլիպինին։ Եթէ Դումային չի թոյլատրվի խօսել կառավարութեան այս կամ այն անդամին պատասխանատւութեան ենթարկելու մասին, օրէնքը խախտելու առիթով, այդ դէպքում մենք պէտք է փակենք (ձայներ ձախից՝ «այս կրպակը»), այո, այս կրպակը և ցրվենք (բուռն ծափահարութիւն ձախակողմում, ծիծաղ և աղմուկ աջակողմում)։ Մենք յայտնում ենք, որ մեր ընկերոջը խօսելուց զրկելով կատարվեց բռնութիւն, որի դէմ մենք բողոքում ենք (բուռն ծափ. ձախակողմում, բացագանչութիւններ՝ «բրաւօներ»)։

Պետրով 3-րդը գտնում է, որ Դուման պատգամաւորին հեռացնելու հարցին այնպէս չը պէտք է նայէ, ինչպէս նայում է կառավարութիւնը, որ պահանջ է դնում հեռացնել իրան անհաճելի պատգամաւորին, իսկ Դուման ուղղակի ստորագրում և վճռում է գործը։ «Էլ ինչ ժողովրդական ներկայացուցիչներ էք,—ասում է հռետօրը,—երբ մինիստրութեան հրամանը ձեզ համար ամեն ինչ է» (ձայներ աջից՝ «օրէնքը հրաման չէ»)։ Հռետօրը գտնում է, որ ամեն մի պատգամաւորի իրաւունքներ տուել է ժողովուրդը և միայն ժողովուրդը կարող է դատել նրան։ Ապա հռետօրը կանգ է առնում գործի գործնական կողմի վրա և դիմելով կենտրոնին ասում է. «Չէ՞ որ դուք այժմ ականատես էք մինիստրութեան ճգնաժամի, չէ՞ որ ձեզ վրա խաչ կը քաշեն, ձեզ վրա կխլեն Կրուպէնսկիները և Մարկօվները. յիշեցէք, որ ձեզ էլ կը սկսեն հալածել «սօիւզնիկները», ինչպէս այժմ դուք էք մեզ հալածում»։ (Շուլգին 2-րդը իջնում է տեղից, մօտենում է Կրուպէնսկուն և ձեռքը սեղմում է. ծիծաղ)։ Վերջում Պետրօվ 3-րդը ասում է. «Հեռացնելով Կօլիւբակինին, դուք յանցանք կատարեցիք, հեռացնելով Կօսօրօտովին՝ դուք աւելի կը ձգէք ձեզ ժողովրդի աչքում...» (ծափ. ձախակողմում)։

Ռօդիչևը գտնում է, որ ի զուր արդարադատութեան մինիստրը յորդորում է հպատակվել օրէնքի առաջ. «Նա մոռացաւ, որ եթէ մէկը ուզում է ազնիւ մարդ լինել, չը պէտք է յիշատակէ օրէնքի առաջ խոնարհվելու մասին նրանից յետոյ, երբ նա ինքն է խախտում այդ օրէնքը (ծափ. օպպօզիցիայի աթոռներում)։ Ամենախոշոր սխալը գործում է նա, ով օրէնքի տառացի հասկացողութեանը զոհում է նրա բովանդակութիւնը. նա, ով իրաւունք է համարում յունիսի 3-ի օրէնքը, նա միշտ կորցրել է իրաւունքի սահմանների հասկացողութիւնը (ծափ. ձախակողմում)։ Մի՞թէ դուք կարծում էք, որ իրաւունքը և արդարութիւնը միշտ ոտնակոխ եղած կը մնան։ Կը գայ Աստուծոյ արդարադատութեան օրը։ Մի մոռանաք, որ ապրիլի 27-ի օրը արձանագրվել է ռուսաց պատմութեան մէջ ազատ ընտրված առաջին Դումայի ձեռքով» (բուռն ծափահարութիւն օպպօզիցիայում)։

Վօրօնինը կարծում է, որ Դումայի մէջ կատարվող—նրա կարծիքով—տրագիկոմեդիան չափազանց աջող զուգորդվում է Գօգոլի ծննդեան հարիւրամեակին, բայց սօցիալ-դեմօկրատները չեն պաշտպանի իրանց ընկերների ոտնահարված իրաւունքները խսկական ռուս Դէրժիմօրդաների առաջ... Իրանց իրաւունքների պաշտպանութեան համար նրանք կը գտնեն ուրիշ աւելի յարմար ժամանակ և ուրիշ, աւելի բարեյաջող պայմաններ (մի ձայն աջից՝ «ինչպէ՞ս չէ, յուսացէք»)։

Զեկուցանողը հրաժարվում է խօսել։

Տեղի է ունենում գաղտնի քուէարկութիւն ըստ նահանգների։ 201 ձայնով ընդդէմ 91-ի Դումայի անդամ Կօսօրօտովը ճանաչվում է Դումայի կազմից դուրս եկած։

Նիստը փակվում է ժամը 12 և 34 րօպէին։ Հետևեալը վաղն է։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Թիֆլիսի առաջնորդը ամսիս 28-ի երեկոյեան ստացաւ կաթող. տեղապահից պաշտօնական հեռագիր վեհափառ կաթողիկոսի հաստատութեան համար։ Այսօր, ապրիլի 30-ին, Վանքի աւագ եկեղեցում սրբազան առաջնորդը պատարագ կը մատուցանի և կը յիշատակէ նորընտիր կաթողիկոսի անունը. պատարագի վերջը կը լինի կայսերական մաղթանք։

◆ Երէկ, ապրիլի 29-ին, Թիֆլիսում վախճանվեց Գրիգոր Կարախանեան, որ գրաքննիչի պաշտօն էր վարում շատ տարիներից ի վեր։ Կարախանեան իր ազատ ժամանակները նուիրել էր գրականութեան

[illegible]

◆ «Рус. Вѣд.» լրագրում կարդում ենք. [illegible]

[illegible]

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Էջմիածին, 25 ապրիլի

[illegible]

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

28 ապրիլի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. [illegible] պնդելու Իմ հաստատած պետական կազմի հիմունքները, Ինձ համար գրաւական է Իմ այս յանձնարարութիւնն էլ աջողութեամբ կատարելու՝ համաձայն Իմ ցուցմունքների: Մնում եմ ձեզ միշտ շնորհապարտ»: Իսկականի վրա Ն. Կ. Մ. ձեռքով մակագրված է «ՆԻԿՈԼԱՅ», Ցարսկոէ Սելօ, 27 ապրիլ 1909 թ.:

Լիտէյնի պրոսպեկտում, դատարանի շինութեան մէջ, սենատի յատուկ ատեանը ձեռնարկեց քննել Լոպուխինի գործը, որ մեղադրվում է պետական յանցանքի մէջ, որ նախատեսված է քր. պատժ. 51-րդ և 102-րդ յօդուածներով: Նախագահում է սենատոր Վարվարինը: Մեղադրում է դատախազի օգնական Կորսակ, պաշտպանում է Պասսովէր: Դահլիճը լի է հասարակութեամբ. ներկայ են արդարադատութեան մինիստրութեան շատ պաշտօնեաներ. սպասում են արդ. մինիստրի գալստեան: Սկսվեց մեղադրական ակտի ընթերցումը, որից յետոյ Լոպուխինը իրան մեղաւոր չը ճանաչեց: Սկսվեց վկաների հարցաքննութիւնը: Վաղը կը կարդացվեն փաստաթղթերը և կը սկսվեն կողմերի վիճաբանութիւնները:

Օրվայ ընթացքում խոլերայով հիւանդացողներ և մեռնողներ չեղան:

«Русское Знамя»-ի խմբագիր Դուբրովինը և «Правда Жизни» լրագրի խմբագիր Կիրիլովը ենթարկվեցին 3000-ական րուբլի տուգանքի, ամեն մէկը առաջնորդող յօդուածների համար, որոնցով ստայօղ տեղեկութիւններ են տարածվում պաշտօնական անձանց մասին:

ՍԻՄՖԵՐՈՊՈԼ: Բախչիսարայում թուրքերը սպանեցին պրիստաւին:

ՄՈՍԿՎԱ: Երեկոյեան քաղաքային դահլիճում ի պատիւ Գոգոլի արձանի բացման հանդիսին եկած հիւրերի տեղի ունեցաւ շքեղ ռաուտ: Կոնսերվատորիայի մեծ դահլիճում կայացաւ երաժշտա-գրական երեկոյթ:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Նախկին տպագրվածների հետ միասին՝ այժմ ձեզ մօտ կայ 38 կտոր գիրք:

◆ Ստացանք «Աղբիւրի» այս տարվայ ապրիլի (№ 4) համարը, որ սովորականի նման գեղեցիկ տպաւորութիւն է թողնում:

◆ Օրիորդ Շ. Վարդանեանին Թոյլատրը- [illegible]

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով յայտարարում է, որ էքստերների քննութիւնները սկսվում են մայիսի 5-ից և շարունակվելու են մինչև մայիսի 20-ը: VI դասարանի համար էքստերն քննվողները չեն ստանալու աւարտման վկայագիր, այլ վկայական, որովհետև այսուհետև դպրոցումս վերջին դասարանը VII-ն է: Էքստերն քննվողները խնդրի հետ պէտք է ներկայացնեն իրանց մետրիկական վկայականը և լուսանկար պատկերը:

(հ. շ.) 366. 2—1

ՄԻԱՅՆ 1 Ր. 85 ԿՈՊ.

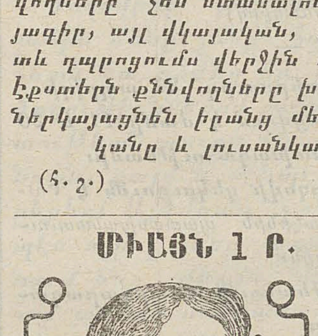

ՊԷՏՔ ՉԷ ՈՉ ՈՒՂՂԵԼ, ՈՉ ՍՐԵԼ

Առողջապահիկ է և տնտես.: Յար-նոր անվտանգ ածելիէ սարք՝ «Ֆիլետ», հետը ձրիաբար մէկ փոկ, 1 արկղ սապնի փոշի, 1 արկղ շպար, 1 սապնաման, 1 վրձին: 6 առարկ.: Ամբողջ սարքը լաւ և բոլորովին անվտանգ սափրվելու համար, միայն 1 ր. 85 կ., 2 հատը 3 ր. 50 կ.: 1—4 առարկ. ճանապ. 40 կ. (Սիբիր 75 կ.): Ուղ. է վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի: Един. Представ. Т-во „Альпага", Варшава, 65.

(22, 30, մ. 7) (В. 26266) 332. 3—2

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆ

Գրասենեակից Դ. Զ. ՍԱՐԱՋԵՎԻ Թիֆլիսում

Մեր ֆիրմայի հռչակով ԿԱՄԵՆԱԼՈՎ ՕԳՏՎԵԼ՝ մի քանի համանուն և ուրիշ ֆիրմաներ վաճառքի են հանել գտված օղի և այլ խմիչքնեղէն մեր էտիկէտներին և ապրանքադրոշմին միանգամայն նմանեցրած էտիկէտներով և ապրանքադրոշմով պ. պ. սպառողներին մոլորեցնելու նպատակով:

Մի քանիսները նոյն իսկ չեն քաշվել էտիկէտների վրա նշանակել խոշոր տառերով Դ. Զ. Սարաչեվ, իսկ մանրատառ, համարեա չը նկատվող մակագրութեամբ՝ ՆԱԽԿԻՆ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐ:

Հետևաբար գրասենեակը խնդրում է մեր ապրանքը պահանջելուց ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ դարձնել անուան, հօրանուան և ազգանուան սկզբնատառերի վրա՝ Դ. Զ. ՍԱՐԱՋԵՎ, միայն առանց «ՆԱԽԿԻՆ ԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐ» յաւելուածի, նոյնպէս և գործարանային դրոշմի վրա՝ «ՎԱՅՐԻ ՈՉԽԱՐ ԺԱՅՌԻ ՎՐԱ:

(ե. կ.) 362. 25—2

100 ՌՈՒԲԼԻ ՊԱՐԳԵՒ

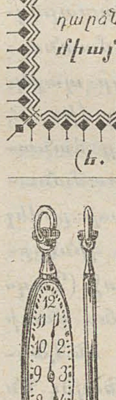

կը ստանայ իւրաքանչիւրը, ով կապացուցի, որ մինչև օրս չեղած գինն ունեցող մեր առաջարկված արժէքաւոր ու օգտակար 20 հատ առանձին-առանձին իրերը չարժեն նշանակված գինը՝

ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՄԻԱՅՆ 5 Ր. 55 Կ.

1) Էլեգանտ, ամուր, գրպանի բաց ժամաց. տղամարդ. համար, իսկական սև պողպատից, բոլորովին տափակ ձևի (քիչ հաստ արծաթէ րուբլ.), վայրկեանի սլաքով, նորագիւտ ձևով սլաքը տեղափոխելով գլխի կողմից և մինչև րօպէները ստուգված ընթացքով. կամ նոյն տեսակ կանանց ժամացոյց: 2) Ժամացոյցին կցվում է էլեգանտ շղթայ՝ ամերիկ. նոր ոսկուց, մշտակ. սպիտակ մնացող մետաղից, մաքուր նիկէլից կամ թէ սև պողպատից, երկար կամ թէ կարճ. իսկ կանանց ժամաց. կցվում է ամերիկ. ոսկուց պարանոցի երկար շղթայ: 3) Ժամացոյցը գողացվելուց պահպանող գործիք: 4) Այծեմաշկի քսակ ժամաց. համար: 5—10) 6 հատ արծաթէ զանազան բրելօկներ: 11) Դ-ր Կօխի ծխափող-ապարատ՝ անվնաս ծխելու համար: 12) Նիկէլեայ գաղտնիքաւոր պորտ-պապիրօս: 13) Նիկէլեայ էլեգանտ լուցկարկղիկ: 14) ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Պատենտաւոր՝ արտասահմ. տնային տպարան, բաղկ. 200 տառից, թւանշ. և կէտադր. նշան., որը իւրաքանչիւրը կարող է հեշտութ. գործադրել՝ տպելով այցետոմսեր, բլանկներ, ծրարներ և այլն: Տպարանին կցված է՝ ունելիք, շարուածքի ստանօկ, բարձ, մուր և ձեռնարկ: 15) Պատենտաւոր՝ արտասահմ. սև պողպատից ածելի՝ «Սոլինգէն» անունով, ֆուտլեարի մէջ: 16) Նիկէլեայ թաս: 17) Նիկէլեայ վրձին: 18) Արտասահմ. կաշուից պորտմոնէ (քսակ), 7 բաժանմ. (առանձին բաժ. ոսկու համար) և մեխանիկ. փականով կնիքի համար: 19) Կաուչուկէ կնիք պատուիրողի անուն-ազգանունով: 20) Մի սրուակ թանաք կնիքի համար: Տղամարդ կամ կանանց խուլ ժամացոյց՝ 19 յաւելուածներով—6 ր. 55 կ.: Երաշխաւորութիւն 6 տարով: Ուղարկվում է պատուէրը ստանալուն պէս, առանց կանխավճարի: Ճանապարհածախքը՝ Եւրոպ. Ռուսաստան—45 կ., Արևմտ. Սիբիր—65 կ. և Արևել. Սիբիր—85 կ.: Պատուէրները խնդրում ենք հասցէագրել՝ Экспортн. Дому А. ВУЗЕЕРЪ, Варшава, Порожняя № 14—25.

(30) (В. 27216) 343. 4—1

Թիֆլիսի Նաւթարդիւնաբերական Ընկերութեան ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով պատիւ ունի հրաւիրելու պ. պ. բաժնետէրերին

ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ,

որ կայանալու է ներկայ 1909 թւի ապրիլի 30-ին, հինգշաբթի օրը, երեկոյեան ժամը 7-ին, Ընկերութեան գրասենեակում, Սօլօլակսկայա փող., տուն Արաֆելովի, № 9.

ԴԱՐԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐՆ ԵՆ

1) Անցեալ 1908 թւի հաշւի և հաշւեկշռի քննութիւնն ու վաւերացումը, վարչութեան և վերստուգող յանձնաժողովի զեկուցումների հետ, նոյնպէս ծախսերի նախահաշւի և Ընկերութեան գործունէութեան ծրագրի քննութիւնը 1909 թւի համար:

2) Վարչութեան մէկ բացակայ և մէկ ըստ հերթի դուրս եկող անդամների ընտրութիւնները (§ 9):

3) Վերստուգող յանձնաժողովի երեք անդամի և երեք փոխանդամի ընտրութիւնը (§ 21):

Եթէ ժողովը սահմանված ձայների քանակութեան բացակայութեան պատճառով չը կայանայ, երկրորդ անգամ նշանակվում է նոյն տեղը, մայիսի 10-ին, կիրակի օրը, առաւօտեան ժամը 11-ին, որը կը համարվի կայացած, ի նկատի չառնելով ձայների քանակութիւնը (§ 29):

Տպագրված հաշիւը և բաժնետէրերի ցուցակը կարելի է ստանալ Ընկերութեան գրասենեակում:

(17, 24, 30) 315. 3—3

ԱՌԱՆՑ ՌԻՍԿԻ ՀԱՄՈԶՎԵԼ

կարող է իւրաքանչիւրը՝ ուղղակի մեր ֆաբրիկայից բերել տալով—ֆաբրիկային գներով—հետևեալ անհրաժեշտ իրերը.

«Անգլիական տրիկօ»—շատ ամուր, գործնական և բրդէ շքեղ կտոր տղամարդկանց սոլիդ և էլեգանտ զգեստի համար, սև, մուգ և բաց-կապոյտ գոյների, շագանակագոյն, ձիթագոյն, տորոնագոյն, հարթ-մոխրագոյն կամ քառակուսի գեղեցիկ նկարներով, շերտաւոր և բծաւոր, որոնք կտորին տալիս են սէզոնի վերջին նորութեան գեղեցիկ տեսքը: Տղամարդկանց ամբողջ կօստիւմի համար՝ 4½ արշ.—5 ր. 25 կ., լաւ տեսակինը՝ 6 ր. 50 կ., «Պրիմա» տես. 8 ր. 40 կ., «Էկստրա» տես. 10 ր. 50 կ., 12 ր. 50 կ. և 15 ր. 50 կ.: Երեք և աւելի կտոր բերել տալուց՝ ձրիաբար ուղարկվում է այդ կտորների աստառացուն: Կանանց համար—նոր կտոր «Անգլ. կոնֆեկցիոն», բոլոր գոյների, հարթ կամ շերտաւոր, աղւսաձև և բծերով, վերին աստիճանի գործնական և շքեղ՝ կանացի կօստիւմների համար, վերջին սէզոնի արդիւնք. 8 արշ. ամբողջ կօստ. համար—4 ր., 5 ր. 60 կ., 6 ր., 6 ր. 75 կ., 8 ր. 50 կ.:

«Տիրոլեան քաթան» տղամարդկանց և կանանց զանազան տեսակի սպիտակեղէնների համար, ամենանուրբ յատկութեան, գերազանցելով իր սպիտակ գոյնով, խիտ և ամուր գործուածքով. լայն. 20 վերշոկ. մի կտորը՝ 24 արշ.—5 ր. 50 կ., լաւ յատկութեանը՝ 6 ր. և 6 ր. 75 կ.: Առանց ռիսկի! Չը հաւանած ապրանքների համար փողը վերադարձնում ենք: Ծրարելը և ճանապարհելը ֆիրմայի հաշւով: Վերադիր վճարի համար հաշվում է 2 կ. իւրաքանչիւր րուբլուն, իսկ Սիբիր—կշռի զանազան. համաձայն: Պատուէրները կատարում ենք և առանց կանխավճարի: Հասցէագրել՝ Фабрика Т-ва Суконно-Шерстяной Мануфактуры, г. Лодзь, № 122.

Ապրանքների լաւ յատկութեան համար ֆիրման պարգևատրվել է արտասահմանեան և ռուսական ցուցահանդէսների շքանշաններով: (հ.) 363. 2—1

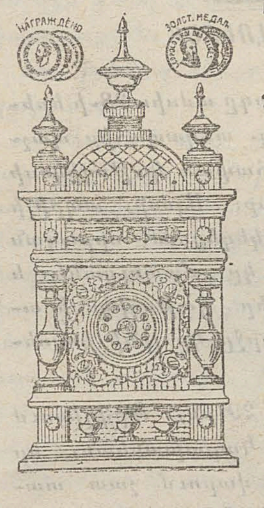

100 ՌՈՒԲԼԻ ԿԸՆԾԱՅԵՆՔ

Նրան, ով ապացուցի, թէ մեր յանձնարարած սեղանի ժամացոյցները համապատասխան չեն իրանց գնին:

ՄԻԱՅՆ 3 Ր. 75 Կ.

Այս ժամացոյցներն ունեն անկէր մեխանիզմ, լարվում են 36 ժամը մէկ անգամ. ժամատախտակը ոսկէզօծ: Ամենագեղեցիկ արկղ, իսկական կաղնի փայտից, խիստ գեղեցիկ փորագրված և ժամատախտակի շուրջը ոսկէզօծ զարդերով (տես նկարը): Արկղի բարձրութիւնը 8 և մէկ քառորդ վերշ., լայն. 3 և կէս վերշօկ, ԱՐԺԷՔԸ 3 Ր. 75 Կ. ՄԻԱՅՆ: Գիտենալով, որ այս սեղանի ժամ լինվին համապատասխան են իրանց լաւ յատկութեան ամեն մի պահանջի, յանձնարարում ենք նրանց, որոնք կուզեն գեղեցիկ և ճշտված ժամացոյց ունենալ, և յուսով ենք ապագայում ես արժանանալու այնքան յաճախ մեզ արտայայտված հաւատին և շնորհակալութեան: Ժամացոյցը ուղարկվում է րօպէ առ րօպէ ճշտված, 6 տարվայ երաշխաւորութեամբ, վերադ. վճ. և առանց կանխավճ.: 1—2 ժամացոյցի ճանապ. 60 կ., Սիբիր 1 ր. 20 կ.: Հասցէն՝ Единст. Пред. Т-во „Патентъ", Варшава, Св. Креста 48. Отдѣл. 23.

(22, 30, 7) (В. 26263) 331. 3—2

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ" ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

1897 թ. 1888 1908 թ.

Անդրկովկասեան ֆաբրիկային պահեստը Թիֆլիս, Սօլօլակսկայա փող., № 4.

Առաջարկում է շինութիւնների կառուցման սեզօնին

„ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ-ԼԻՆՕԼԷՈՒՄ"

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԾԱԾԿՈՑԸ ՅԱՏԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԼԻՆՕԼԷՈՒՄԸ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒՄ է պարկետին, յատակները ներկելուն, մօզայիկներին, գորգերին, զորոժկաներին, կլէօնկաներին և այլն:

ԼԻՆՕԼԷՈՒՄԸ ԱՌԱՒԵԼԱԳՈՅՆ է յատակը ծածկելու ուրիշ միջոցներից նրանով, որ պահպանում է յատակը խոնաւութիւնից և ցրտից, անթափանցիկ է, փոշի չէ առաջացնում, թթւուտներից չէ փչանում, ոտների ձայնը խլացնում է, շուտ է մաքրվում և ընդմիշտ գեղեցիկ է մնում:

ԼԻՆՕԼԷՈՒՄԸ, ՈՐՊԷՍ ԷԺԱՆ ԾԱԾԿՈՑ ամրութեան, յարմարութեան գեղեցկութեան կողմից միանգամայն առաջին տեղն է բռնում մինչև օրս գոյութիւն ունեցող ծածկոցների շարքում, որի համար վկայում են «Պրօվօդնիկ» Ընկերութեան ստացած պարգևները և գովասանական թղթերը, ինչպէս ռուսաց, այնպէս և արտասահմանեան ցուցահանդէսներում:

ԼԻՆՕԼԷՈՒՄԻ նախահաշիւը և նկարները ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման:

(հ. կ.) 284. 8—8